

coma era poc o quasi gens conegut i que l'any 1818, després de retornar les tropes expedicionàries d'Egipte, es registraren més de 5,000 orbs a l'Armada solament.

A Bèlgica, també el tracoma penetrà en la soldadesca fins al punt d'existir un tracomatós per cada cinc soldats. Preocupat el Govern per aquesta invasió, consultà amb múltiples oculistes, fins que per fi, Jüngken, recomanà el llicenciament dels soldats, la qual cosa féu que, al posar-se aquests en contacte amb els seus familiars, produïssin un mal pitjor, contagiant l'element civil. Per aquest motiu, Bèlgica fou una de les Nacions més castigades per aquesta plaga social.

Rússia es veié igualment atacada amb més intensitat que altres nacions europees. També fou el seu exèrcit, el que contribuï a la difusió del tracoma. Les forces de mar, degut a les condicions especials que en elles concorren, foren les més envaïdes, ja que solament en l'armada russa, des de l'any 1816 fins el 1839, s'enregistraren 76.811 casos de tracoma. En l'exèrcit de terra fou menys crescut el nombre d'atacats tot i existint un tant per cent bastant elevat. En la població civil, que de primer antuvi eren rars els casos d'aquesta malaltia, aviat prengué gran increment, arribant a ésser una de les nacions més atacades.

A Alemanya, també es deixà sentir amb cruessa els estralls d'aquesta epidèmia. Alguns anys després del retorn de Napoleó a Europa, l'exèrcit prussià, des del 1813 fins el 1817, amb vint o vint-i-cinc mil soldats atacats. Existien alguns pobles als quals el tracoma era endèmic, però per la força de la invasió, es transformà en epidèmic.

A Itàlia, lloc on desembarcaren les tropes napoleòniques, sofrí igualment el contagi, però en menys proporcions que als estats anteriorment esmentats.

França, malgrat haver estat la cap i causa d'aquesta terrible invasió, fou la que menys, en proporció, es contagià, encara que existien en ella bastants pobles en els quals el tracoma era endèmic.

El tracoma que envai Europa en forma d'epidèmia, anà poc a poc infiltrant-se per totes les comarques, fins al punt de què avui sigui una de les malalties més esteses. Pot ben dir-se, sense temença a exagerar, que no existeix cap nació,

per petita que sigui, que no enregistrí algun cas d'aquesta naturalesa.

Actualment, el que diem d'Europa, pot aplicar-se, gairebé, a tot el món. Pocs oculistes hi haurà que no hagin vist alguns tracomatosos allí on exerceixen la seva professió, encara que sigui el més allunyat recó del globus.

Per a donar una idea del desenrotll social, esmentarem el parer d'Hirschberg, el qual diu: un país que contingui només un tracoma per cada mil habitants, pot considerar-se pràcticament exempt d'aquesta malaltia; dèbilment atacat, quan existeixi un 12 a 15 per mil; mitjanament atacat, quan el nombre arribi fins un cinquanta per mil, i fortament envaït al sobrepassar aquesta darrera xifra.

El tracoma, com hem dit, es troba a tots els continents. Algunes nacions, considerant la seva gravetat, han dictat lleis rigoroses per a evitar el seu avenç; altres, al contrari, poc o gens han fet en aquest sentit, encara que, de totes maneres, la distribució del tracoma no és igual a tot arreu per l'acció mateixa de la naturalesa.

Alemanya i Anglaterra, que en la primera meitat del segle passat foren castigades amb cruessa, degut a la campanya sanitària, portada a cap, han vist desaparèixer afalagadorament la proporció dels seus atacats, com també, el nombre de tracomatosos que acudien a les visites mèdiques, en algunes regions, és reduïdíssim.

A França, també ha disminuït considerablement, fins al punt de què en alguns dispensaris públics de París, veuen un tracomatós, de quan en quan.

Suïssa, és la nació europea menys castigada per aquesta afecció. Segons Baner, en prop de vint anys, d'entre 56.000 malalts dels ulls, només trobà 133 tracomes i els quals encara foren malalts que treballaven amb estrangers que ho patien.

El Sur de Rússia, Turquia, Xecoeslovàquia, costes d'Itàlia i part del Llevant d'Espanya, són, en l'actualitat, les regions més sofertes d'Europa.

En les altres nacions europees, no esmentades, el tracoma es troba en proporcions mitjanes, havent-hi pobles, en els quals no existeix endèmicament, a la vegada que en altres, arriba a un 4 a 6 per mil dels malalts oftàlmics.

A l'Àfrica, el tracoma està bastant estès, sobretot, a les poblacions costeres del nord, en especial